

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEMREPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **České advokátní komoře**, se sídlem Praha 1, Národní 16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 11. 2011, č. j. 5 A 72/2011 – 49,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

Žalobce brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému usnesení Městského soudu v Praze, kterým bylo zastaveno řízení o jeho žalobě z důvodu nezaplacení soudního poplatku.

Žalobce podal k Městskému soudu v Praze žalobu, kterou se domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 19. 11. 2010, č. j. 3005/10, o určení advokáta pro řízení o ústavní stížnosti. Poté, co byl soudem vyzván k zaplacení soudního poplatku, požádal žalobce o jeho osvobození. Městský soud této žádosti usnesením ze dne 2. 6. 2011, č. j. 5 A 72/2011 – 22, nevyhověl a osvobození od soudních poplatků mu nepřiznal s tím, že ze strany stěžovatele jde o zneužívání tohoto procesního institutu. Žalobce toto rozhodnutí napadl kasační stížností, kterou Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 19. 8. 2011,

č. j. 2 As 91/2011 – 35. Poté, co toto rozhodnutí nabylo právní moci, vyzval městský soud žalobce opětovně k zaplacení soudního poplatku usnesením ze dne 21. 9. 2011, č. j. 5 A 72/2011 – 45, a stanovil mu k tomu lhůtu 7 dnů od doručení usnesení. Žalobci bylo toto usnesení doručeno dne 6. 10. 2011, tzn., že lhůta pro zaplacení soudního poplatku uplynula dnem 13. 10. 2011. Žalobce soudní poplatek nezaplatil, nicméně dne 21. 10. 2011 byla soudu doručena jeho žádost (k poštovní přepravě předaná dne 20. 10. 2011) o posečkání s úhradou soudního poplatku o jeden až dva roky.

Městský soud v odůvodnění nyní kasační stížností napadeného usnesení konstatoval, že žádost o posečkání (podle § 156 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve spojení s § 13 odst. 2 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích) nelze podat po lhůtě její splatnosti, a proto se jí věcně nezabýval. Pouze poznamenal, že i kdyby to tak nebylo, nemohla by být žalobcova žádost úspěšná, neboť tento postup není u žalobce ojedinělým, ale stal se v poslední době jeho „*novou strategií*," poté, co tento soud přestal vyhovovat jeho žádostem o osvobození od soudního poplatku. Proto městský soud hodnotí podávání rovněž tohoto typu žádostí jako zneužívání, tentokrát institutu daňového práva. Navíc, i kdyby soud posečkal s úhradou soudního poplatku, či „prodloužil lhůtu" k jeho zaplacení, minulo by se to u žalobce účinkem, neboť z toho, jak žalobce dlouhodobě líčí své poměry a s ohledem na počet sporů, které u městského soudu vede (v době rozhodování 163 nevyřízených žalob), je zřejmé, že by nebyl schopen zaplatit částku potřebnou na úhradu soudních poplatků a tuto částku by od něj nebylo možno ani vymoci. Na okraj městský soud dodal, že řízení u Ústavního soudu ve věci sp. zn. III. ÚS 3453/10, pro které byl žalobci určen advokát rozhodnutím, jež bylo napadeno žalobou, bylo již pravomocně skončeno a to usnesením ze dne 25. 1. 2011. Městský soud uzavřel, že lhůta k zaplacení soudního poplatku marně uplynula dne 13. 11. 2011 a poplatek nebyl v této lhůtě ani později uhrazen; proto mu nezbylo, než řízení o žalobě zastavit.

Usnesení Městského soudu v Praze napadl žalobce (dále jen „stěžovatel") kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na žádný zákonný důvod podle § 103 soudního řádu správního (dále též „s. ř. s."). Z obsahu kasační stížnosti i samotné povahy napadeného soudního rozhodnutí je nicméně zřejmé, že stěžovatelem může být toliko tvrzen kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který jako jediný dopadá na případy přezkumu rozhodnutí o zastavení řízení. Jak vyplývá z judikatury, pod tímto důvodem kasační stížnosti v podobě nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení se fakticky skrývají i další důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), c), d) s. ř. s. Z povahy věci je vyloučen jen důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je věcí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nezakládá proto nedostatek návrhu. K tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2002 – 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS (všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel v kasační stížnosti brojí mnoha, ne zcela srozumitelnými, námitkami zejména vůči tomu, že mu městský soud ke splnění poplatkové povinnosti poskytl nepřiměřeně krátkou lhůtu. Má za to, že v právním a (sociálním) státě „*soudcovská lhůta musí být náramně dlouhá,*" dospěje-li soud ke zjištění, že žalobce nemá dostatek prostředků, tedy, že je v hmotné nouzi, a to i po potvrzení rozhodnutí o nepřiznání osvobození

Nejvyšším správním soudem (zde rozsudkem ze dne 19. 8. 2011, č. j. 2 As 91/2011 – 35). Proto byla, dle jeho názoru, lhůta stanovená městským soudem nesprávná. Dále namítá, že tato nepřiměřená lhůta se sama neprodloužila vydáním rozhodnutí o zastavení řízení, či zasláním rozhodnutí o tomto výsledku, neboť stěžovatel o tom nevěděl, a marně tak uplynula pouze „*nesplnitelná lhůta k zaplacení.*“ Dále má za to, že soudcovská lhůta není určením dne splatnosti, „*nýbrž aktem vymáhání poplatku, pod hrozbou sankce zastavení procesu,*“ přičemž tato lhůta byla přetržena žádostí o posečkání.

Druhá skupina námitek se týká placení soudního poplatku. Stěžovatel uvádí, že usnesení, kterým bylo pouze upraveno vedení řízení – zamítnuta jeho žádost o osvobození od soudního poplatku – není pro soud závazné, nicméně soud „*implicitně uvažuje opačně.*“ Dále je dle jeho názoru „*nonsensuální*“ i úvaha soudu, že by stěžovatel nyní zneužíval i institut daňového práva – tedy posečkání – neboť ho z jeho podstaty zneužít nejde, když soud může žádost zamítnout. Shledává tak „*diskriminační a stranný*“ postoj soudu, pokud uvádí, že stěžovatel nebude moci zaplatit poplatek ani v budoucnu, neboť lze předpokládat, že „*soud nemá věšteckou kouli*“ a ani oprávnění oceňovat „*životní příležitosti a štěstí*“ stěžovatele. Jelikož je soudní poplatek navíc soudně vymahatelný, nelze ani akceptovat úvahu soudu, že ho nebude možné od stěžovatele vymoci ani v budoucnu. K této věci dále namítá, že městský soud o jeho žádosti nevydal výrok, a ani neposoudil svou pravomoc k rozhodnutí o něm. Stěžovatel má tak zato, že správcem soudního poplatku není předseda rozhodujícího senátu. Brojí též proti názoru soudu, že žádost o posečkání nelze podat v době před zastavením procesu, tedy v době, kdy je poplatek dále vymahatelný. Proto považuje za neracionální postup soudu, který poté co nevyhověl jeho žádosti, neponechal stěžovateli přiměřenou lhůtu, nýbrž řízení obratem zastavil. Též nerozumí tomu, proč by mělo být podání žádosti o posečkání 14. den od výzvy soudu k jeho zaplacení dokladem o nerespektování poplatkové povinnosti. Takový výklad považuje za výklad „*ad absurdum*,“ neboť má za to, že chtěl-li by zákonodárce časově omezit podávání žádosti o posečkání, stanovil by lhůtu k jejich podávání. Uvádí též, že penále, úroky z prodlení a další sankce nejsou soudy dle „*9–9 ZSoP*“ oprávněny vybírat, proto je i tato úvaha soudu absurdní.

Další námitkou brojí stěžovatel proti postupu městského soudu, který „*má předložit zákon, nelze-li ho pro jeho neústavnost aplikovat*“ (Ústavnímu soudu, pozn. NSS). Městský soud tak nicméně již 20 let neučinil, a to přes to, že definovaný den splatnosti s následkem ukončení řízení pro jeho nezaplacení, brání přístupu k soudu a navíc činí ze soudů „*zatížené kvazifinanční orgány.*“

Dále má za to, že soud provedl „*implicitní odůvodnění výroku,*“ navíc odporující procesnímu řádu, když v jeho řízení platí nezákonné pravidlo, že soud vychází ze stavu v době rozhodování spprávního orgánu; „*akt III. ÚS 3435/10*“ na vadnosti napadeného aktu č. j. 3005/10 nic nezměnil, nýbrž je jeho důsledkem.

Ostatní námitky stěžovatele [č. 5 písm. a) – d)] se týkají věcné stránky sporu, kterou se městský soud ve svém rozhodnutí nezabýval, a nejsou tak ani součástí aktuálního přezkumu.

Stěžovatel proto navrhuje zrušit usnesení městského soudu a věc mu vrátit „*s pokynem*," aby: A) žádost o posečkání byla předána správci poplatků k posouzení; B) žalobce byl poučen o nebankovních subjektech poskytujících úvěry osobám v hmotné nouzi „*za možná neúspěšnou žalobu*"; C) soud už neukládal povinnosti v nápadně krátkých lhůtách.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná; ze soudního spisu nicméně zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích") a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Zdejší soud nicméně na těchto náležitostech pro specifičnost případu netrval, neboť stěžovatel se domáhá zrušení rozhodnutí, jímž bylo předmětné řízení zastaveno právě pro nezaplacení soudního poplatku (obdobně viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37; všechny rozsudky zdejšího soudu jsou dostupné z www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti uvádí předně námitky vztahující se k hrazení soudního poplatku za řízení o žalobě, nesouhlasí s délkou lhůty soudem stanovené k jeho uhrazení a dále též se způsobem, jakým se městský soud vypořádal s jeho žádostí o povolení posečkání s úhradou soudního poplatku.

Podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích vzniká poplatková povinnost v případě poplatku za řízení podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení a téhož dne je poplatek také splatný (§ 7 odst. 1 téhož zákona). Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví, o tom účastníka ve výzvě poučí (§ 9 odst. 1 a 3 citovaného zákona). V souladu s odst. 7 tohoto ustanovení soud, který usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku vydal, toto usnesení zruší, pokud je poplatek zaplacen ve věcech správního soudnictví dříve, než toto usnesení nabylo právní moci.

Zdejší soud nesdílí názor stěžovatele, že toto ustanovení odporuje ústavnímu pořádku ČR z důvodu, že brání osobám v hmotné nouzi v přístupu k soudu. Právě proto, aby nebylo bráněno těmto osobám v možnosti účinně bránit svá práva, upravuje zákon v § 36 odst. 3 s. ř. s. možnost osvobození od soudního poplatku. Nicméně, stěžovateli nebylo

osvobození od soudního poplatku přiznáno, neboť v jeho případě nedošlo ke splnění podmínek stanovených uvedeným ustanovením, konkrétně bylo shledáno (a aprobováno Nejvyšším správním soudem – viz rozsudek ze dne 19. 8. 2011, č. j. 2 As 91/2011), že se v jeho případě jedná o zneužívání práva. Za této situace nemůže stěžovatel očekávat, že při vedení tohoto sporu bude podpořen prostředky ze státního rozpočtu, jak to bylo potvrzeno i zdejším soudem ve výše uváděném rozsudku ze dne 5. 10. 2011, č. j. 2 As 99/2011. Pouze z důvodu, že nebylo vyhověno stěžovatelově žádosti, nelze shledat neústavnost zákonného ustanovení o splatnosti soudního poplatku.

Namítá-li stěžovatel, že stanovená lhůta (7 dnů) k zaplacení soudního poplatku je v jeho případě příliš krátká, a tvrdí-li zároveň, že soud musí v těchto případech stanovit lhůtu „*náramně dlouhou,*“ nemůže s ním zdejší soud souhlasit. Předně je třeba zdůraznit, že v případě lhůty stanovené soudem se jedná o lhůtu dodatečnou – náhradní, neboť poplatek za žalobu je splatný již dnem jejího podání (zde 22. 10. 2010). Jak bylo výše citováno, současná právní úprava nadto umožňuje uhradit soudní poplatek i po lhůtě stanovené soudem ve výzvě, a to až do právní moci usnesení o zastavení řízení. Znamená to, že se lhůta stanovená ve výzvě soudu fakticky prodlužuje o dobu, ve které správní soud vydá, respektive doručuje stěžovateli toto usnesení. I podle přesvědčení Ústavního soudu jde o dobu nikoliv zanedbatelnou, jak plyne například z plenárního nálezu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/07 (in http://nalus.usoud.cz), kde Ústavní soud dospěl k závěru, že třídenní lhůta ke splnění poplatkové povinnosti není dostatečná, avšak za situace, kdy je usnesení o zastavení řízení vydáno v určitém časovém odstupu ode dne, kdy nabylo právní moci usnesení obsahující výzvu k zaplacení soudního poplatku, dochází k faktickému prodloužení lhůty stanovené soudem. V nyní posuzovaném případě bylo usnesení obsahující výzvu ke splnění poplatkové povinnosti stěžovateli doručeno dne 6. 10. 2011 a napadené usnesení o zastavení řízení dne 21. 11. 2012. Sedmidenní lhůta stanovená městským soudem se tak fakticky prodloužila o více jak měsíc. To už je podle Nejvyššího správního soudu doba více než dostatečná pro splnění poplatkové povinnosti. Ani námitka, že stěžovatel nevěděl, kdy mu bude doručeno rozhodnutí o zastavení řízení, a tedy že se takto sama nemohla lhůta prodloužit, není na místě, neboť není rozhodné, zda stěžovatel předem znal přesnou délku doby mezi doručením výzvy a právní mocí usnesení o zastavení řízení. Měl-li v úmyslu uhradit soudní poplatek, byla mu poskytnuta dostatečné dlouhá lhůta k jeho zaplacení.

V další námitce stěžovatel uvádí, že je toho názoru, že soud není vázán rozhodnutími, jimiž se pouze upravuje vedení řízení, tedy ani usnesením o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, soud nicméně „*implicitně uvažuje opačně.*“ Nejvyšší správní soud již sám mnohokrát judikoval (srov. např. rozsudek ze dne 12. 1. 2005, č. j. 7 As 40/2004 - 97), že rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků nelze podřadit pod rozhodnutí podle ustanovení § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. (rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení), neboť se jím rozhoduje o podstatném procesním právu účastníka řízení. Tato námitka tak rovněž nemůže být shledána důvodnou

Námitka, že soud vycházel při rozhodování z aktuálního skutkového stavu, nemá rovněž opodstatnění. Soud totiž řízení zastavil v důsledku nezaplacení soudního poplatku, aniž by skutkový stav věci jakkoliv posuzoval. Napadá-li stěžovatel okrajovou poznámku soudu, že z úřední činnosti zjistil, že řízení před Ústavním soudem, pro které byl

stěžovateli žalobou napadeným rozhodnutím ustanoven advokát, již bylo pravomocně skončeno, pak je nutno upozornit, že ta neměla na jeho rozhodnutí ve věci žádný vliv. Šlo pouze o informaci *obiter dictum*; řízení o žalobě bylo zastaveno z jiného důvodu. Další námitka stěžovatele ohledně *implicitního odůvodnění* napadeného usnesení, není stěžovatelem nijak konkretizována. Zdejší soud nicméně v obecné rovině žádné deficity odůvodnění tohoto usnesení nenalezl; městský soud dostatečně ozřejmil, z jakých důvodů řízení zastavil.

Poslední skupina námitek stěžovatele se týká způsobu, jakým městský soud přistoupil k jeho žádosti o posečkání s úhradou soudního poplatku. Stěžovatel zejména namítá, že o jeho žádosti nebylo výslovně (samostatným výrokem) rozhodnuto, přičemž rozhodující senát ani neposuzoval svou pravomoc o této žádosti vůbec rozhodovat.

Městský soud skutečně nerozhodl o žádosti stěžovatele o povolení posečkání s uhrazením soudního poplatku samostatným výrokem, protože, jak to plyne z odůvodnění napadeného rozhodnutí, věcně se jí nezabýval, neboť byla podána po lhůtě splatnosti poplatku, a byla proto nepřípustná.

Zde musí Nejvyšší správní soud poněkud korigovat právní posouzení stěžovatelovy žádosti městským soudem. Ten totiž tuto žádost právně klasifikoval jako žádost o posečkání soudního poplatku podle daňového institutu posečkání daně, jak je upraven daňovým řádem. Nejvyšší správní soud nicméně již judikoval (viz například rozsudek ze dne 11. 7. 2012, č. j. 1 Ans 3/2012 - 34), že posečkat s úhradou poplatku postupem dle § 156 daňového řádu lze jen v případech uvedených v § 4 odst. 1 písm. e) – i) zákona o soudních poplatcích. Není však možné tak postupovat v případech, kdy poplatková povinnost vzniká již samotným podáním návrhu, tedy v případech uvedených v § 4 odst. 1 písm. a) – d) zákona o soudních poplatcích, neboť v těchto případech stanoví tento zákon (§ 13 odst. 2) pro případ nezaplacení soudního poplatku jednoznačný následek v podobě zastavení řízení. Povinnost platit soudní poplatek za řízení může být na základě žádosti poplatníka odložena za splnění podmínek vyjmenovaných v § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, a to až do rozhodnutí ve věci samé (§ 9 odst. 6 zákona), případně může být této povinnosti poplatník zproštěn využitím institutu osvobození od soudního poplatku. Vzhledem k uvedenému, a též vzhledem k obsahu stěžovatelovy žádosti, měl tedy městský soud tuto žádost posoudit jako žádost o nezastavení řízení v důsledku nezaplacení poplatku dle § 9 odst. 4 písm. c), která je, materiálně vzato, rovněž žádostí o posečkání s úhradou soudního poplatku, nicméně (na rozdíl od žádosti o posečkání podle daňového řádu) je přípustná rovněž v této fázi řízení. Městský soud však i přes chybnou právní kvalifikaci podané žádosti přezkoumatelným způsobem vypořádal důvody, proč posečkání s úhradou soudního poplatku stěžovateli nepřiznal. Tyto důvody lze, vzhledem k podobnosti obou institutů, vztáhnout rovněž k rozhodování o žádosti o posečkání s úhradou soudního poplatku dle zákona o soudních poplatcích. Pokud tedy městský soud naznal, že je-li o posečkání požádáno až po uplynutí splatnosti poplatku (zde odvozené od dodatečně stanovené lhůty k jeho úhradě), jde již o žádost bezpředmětnou, zaujal stejný právní názor (byť nesprávně opřený o výklad daňového řádu), který v této otázce zastává i zdejší soud, při aplikaci § 9 zákona o soudních poplatcích. I Nejvyšší správní soud zastává názor, že je-li taková žádost podána až po marném uplynutí lhůty pro zaplacení soudního poplatku, je již právně bezpředmětná a soud k ní nepřihlíží a nerozhoduje tak o ní (viz například usnesení

ze dne 13. 7. 2012, č. j. 2 As 74/2012 - 22). Vzhledem k uvedenému tedy nelze městskému soudu po věcné stránce při posouzení předmětné otázky ničeho vytknout.

Konečně dovolával-li se stěžovatel rozporu aplikované zákonné úpravy s ústavním pořádkem s tím, že městský soud pochybil, pokud věc z tohoto důvodu nepředložil Ústavnímu soudu, zde nezbývá než konstatovat, že jde o argumentaci zcela obecnou a nelze ji proto meritorně uchopit.

Na základě všech shora uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Měl-li úspěch jen částečný, přizná mu soud právo na náhradu poměrné části nákladů. Stěžovatel byl v dané věci neúspěšný; právo na náhradu nákladů řízení mu proto nenáleží. Pokud jde o procesně úspěšného účastníka – žalovaného, v jeho případě nebylo zjištěno, že by mu v souvislosti s tímto řízením nějaké náklady vznikly. V jeho případě proto bylo rozhodnuto tak, že se mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. října 2012

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu